

การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม
สาขาวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2561

Evaluation on Professional Practices of Teacher Students Project, Nakhon Phanom
Buddhist College, Department of Social Studies in Academic Year 2018

นางนุชจนาต สิงห์จอย¹
Nuchjanad Singngoi¹

นายลิขสิทธิ์ สิงห์จอย²

Likhasit Singngoi²

เทศบาลตำบลฝั่งแดง¹

Fang Daeng Subdistrict Municipality¹

วิทยาลัยสงฆ์นครพนม²

Nakhon Phanom Buddhist College²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ในด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครูสอน และด้านกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 6 คน อาจารย์ที่เลี้ยง จำนวน 11 คน นักเรียน จำนวน 101 คน และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาใช่วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจารย์ที่เลี้ยง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. ด้านงานในหน้าที่ครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อาจารย์ที่เลี้ยง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ด้านกิจกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจารย์ที่เลี้ยง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต, วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the professional practices of teacher students project of Nakhon Phanom Buddhist College, Department of Social Studies in terms of teacher qualifications, teacher duties, and activities.

The sample group of this research was 5 school administrators, 11 mentors, 101 students, and 12 related persons. The sample group was randomly selected by the Simple Random Sampling method. The data were collected using a questionnaire with a rating scale of 5 levels, totaling 18 items. The statistics used in this research were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research were as follows:

1. In the aspect of teacher qualification; according to the opinions of the school administrators and students, as a whole, it was appropriate at the highest level, and according to the opinions of the mentors and related persons, as a whole, it was appropriate in high level.

2. In the aspect of teachers' duties; according to the opinions of the related persons, as a whole, it was appropriate at the highest level. As for the opinions of the school administrator, mentors, and students, it was at a high level.

3. In the aspect of activities; according to the opinions of school administrators, as a whole, it was at the highest level. As for the opinions of mentors, students, and related persons, it was at a high level.

Keywords: Evaluation of Professional Practices of Teacher Students, Nakhon Phanom Buddhist College

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในกาพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีความพร้อมทั้งความรู้และความสามารถ และสติปัญญาเพียงพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า การกิจในด้านการผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ สติปัญญา สังคม ร่างกายและจิตใจเปรียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม จึงถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่พระธรรมปิฎก ประยุทธ์ ปยุตโต (2541 : 75-767) ได้กล่าวว่า การศึกษานั้นมีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ 1) ถ่ายทอดศิลปวิทยา หมายถึง การถ่ายทอด รักษาส่งเสริมเพิ่มพูนวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนสืบทอดมรดกวัฒนธรรมทางวิชาการของมนุษย์ ซึ่งมีทั้งภารกิจระยะสั้นและระยะยาว และ 2) การชี้แนะให้รู้จักการดำเนินชีวิตที่ดั่งงามถูกต้องและฝึกฝนพัฒนาคนตลอดจนถึงความเป็นคนที่สมบูรณ์ และได้อธิบายเพิ่มเติมไว้อีกว่า การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องพัฒนาที่จิตใจ ตลอดจนบุคลิกภาพเป็นสำคัญ เพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรมเนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนาเป็นไปตามเจตจำนงและสิ่งจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ดั่งงามแล้ว ก็สามารถควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ดั่งงามด้วย (พระธรรมปิฎก. 2541:11) การดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงนับเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา (สนอง จำนิล.2551: 1)

การศึกษาจะล้มเหลวหรือประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่นหลักสูตร ผู้บริหาร ความใส่ใจของผู้เรียน วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์ สถานที่สภาพสิ่งแวดล้อมทั่วไป และสิ่งสำคัญที่สุดได้แก่ผู้สอน ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบอันสำคัญที่จะถ่ายทอดวิชาการ และสร้างคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยหากลวิธีในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง จึงนับได้ว่าครูเป็นผู้มีความสำคัญใน การพัฒนาประเทศ ปัจจุบันความเจริญด้านวิทยาการได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง ครูมีบทบาทในการรับผิดชอบมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา เพราะครูเป็นผู้นำทาง วิทยุญาณและวิชาการ ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้สึกที่ว่า ครูเป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้ที่มีเกียรติอย่างสูงสุด ดังนั้นผู้เป็นครู ควรได้รับการฝึกอบรมในด้านความรู้ ความสามารถและมีสมรรถภาพในการเป็นครูได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นพ่อพิมพ์และแม่พิมพ์ที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต และการที่จะได้ครูที่มีลักษณะที่ดีดังกล่าว ย่อมเป็นหน้าที่ของสถาบันที่ฝึกหัดครู ทั้งระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาหลักสูตรของสถาบันการผลิตครูทุกระดับจะพบว่า หลักสูตรกำหนดให้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อเรียนวิชาต่าง ๆ ครบตามกำหนดไว้ในหลักสูตรแล้ว จะต้องจัดให้นิสิตนักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการฝึกสอนหรือปฏิบัติงานด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติทางด้านวิชาชีพครูโดยตรง โดยนำเอาหลักทฤษฎี วิธีสอนต่างๆไปถ่ายทอดปฏิบัติในสถานการณ์จริง อีกทั้งเปิดโอกาสให้พระนิสิต แสดงทัศนคติและความเจริญงอกงามทางอาชีพครู โดยได้มีการเริ่มต้นอย่างถูกต้องตามแบบนิยามที่ถูกที่ควร ดังที่ ศรีประภา แม้นสงวน (2533 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น นิสิต นักศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพราะการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ประกอบเข้ากับประสบการณ์และการฝึกฝนรวมทั้งจะต้องมีความพร้อมที่จะออกไปร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทั้งฝ่ายโรงเรียนที่ฝึกสอนและฝ่ายวิทยาลัย

จิราวรรณ ภาณิตวงศ์ (2538:2-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเตรียมนิสิต นักศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมด้านวิชาการ ในแต่ละสถาบันแบ่งแยกเนื้อหาออกเป็น 3 หมวด คือหมวดการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพและวิชาเอก
2. การจัดให้นักศึกษา สังเกตการณ์ปฏิบัติงานของครูในสถาบันและโรงเรียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสังเกตและทำความเข้าใจกับสถานการณ์การเรียนการสอน รู้พฤติกรรมและปัญหาของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ เป็นต้น
3. การจัดโครงการปฐมนิเทศนิสิต เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจระบบการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนทั่วไปเข้าใจพื้นฐานของผู้เรียน รู้ปัญหาและแนวทางปฏิบัติในวิชาชีพครู
4. การจัดให้นักศึกษาออกฝึกสอนในโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้นำหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่ได้เรียนมาได้ปฏิบัติจริง ซึ่งจะได้รับประสบการณ์และให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู ส่งเสริมสัมพันธ์อันดีกับบุคคลฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวกับโครงการฝึกสอน
5. การประชุมกลางภาคเรียน เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้ามาพบปะสนทนาและแลกเปลี่ยนปัญหาที่พบระหว่างการฝึกสอนระยะแรกและช่วยกันแก้ไขตลอดจนเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์กับโรงเรียนที่ฝึกสอนต่อไป
6. การจัดโครงการปัจฉิมนิเทศ เมื่อสิ้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูลง เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน รวบรวมชี้แจงปัญหา นำมาพิจารณาถึง

สาเหตุ วิธีแก้ไขพร้อมทั้งเสนอแนะในการแก้ไข นอกจากนี้ยังเป็นการเตรียมนิสิต นักศึกษาให้เป็นครูที่ดี เพื่อจะไปรับผิดชอบการศึกษาของสังคม

นิสิตนักศึกษาจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบต่อโรงเรียนที่ฝึกสอนต่ออาจารย์ นิเทศก์ ต่อผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกฝ่าย

การประเมินโครงการอย่างมีระบบ จะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่กำหนดวัตถุประสงค์ การวางโครงการ การดำเนินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดถึงผลสัมฤทธิ์โครงการ อันจะเป็นแนวทางให้คณะกรรมการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้นำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานโครงการครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (บุญส่ง สิ้นธนูออก. 2542: 1) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์นิเทศก์โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2561 เพื่อนำผลจากการประเมินครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิจัยประเมินผลโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ในด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครูสอน และด้านกิจกรรม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครูสอน และด้านกิจกรรม
2. ได้ข้อมูลที่น่ามาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรทั้งสี่กลุ่มที่นำมาศึกษาโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) รวมทั้งสิ้น 130 คน โดยแบ่งกลุ่มดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน

2.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

2.3 นักเรียน

2.4 ผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามตามกลุ่มศึกษา

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

3.1.3 นักเรียนและ

- 3.1.4 ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นที่ประเมิน
  - 3.2.1 ด้านคุณลักษณะความเป็นครู
  - 3.2.2 ด้านงานในหน้าที่ครูสอน
  - 3.2.3 ด้านกิจกรรม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่จะก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง วิจัยประเมินผลโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครูสอน ด้านกิจกรรม

2. โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง แผนการดำเนินการสอนเพื่อให้นิสิตปฏิบัติงานทุกอย่างในหน้าที่ของครู ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง แผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา กำหนดให้นิสิตออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตจังหวัดนครพนมและจังหวัดใกล้เคียง

3. การฝึกสอน หมายถึง การฝึกประสบการณ์ตรงที่จัดให้นิสิตได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักเรียน และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการสังเกตการเรียนการสอน และการพัฒนาการของผู้เรียน ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยตนเองในอันที่จะก่อให้เกิดทัศนคติต่ออาชีพครูในอนาคต

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้รับผิดชอบระดับสูงในโรงเรียนที่นิสิตเข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5. อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง อาจารย์ผู้สอนหรือเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ประสบผลสำเร็จ ประสานงานร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งประเมินผลการสอน

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และที่เทียบเท่า ทั้งนี้ไม่รวมถึงการศึกษานอกโรงเรียน ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง นักเรียนตามโรงเรียนที่นิสิตเข้าไปฝึกสอน

7. ผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานหรือปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือปฏิบัติการสอนอยู่ในหมวดหรือกลุ่มสาระอื่น ที่มีใช้อาจารย์พี่เลี้ยง ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง อาจารย์ที่อยู่ในกลุ่มสาระเดียวกันหรือไม่ได้อยู่ในกลุ่มสาระเดียวกันในโรงเรียนที่นิสิตเข้าไปฝึกสอน

8. คุณลักษณะความเป็นครู หมายถึง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่องานที่การงาน รู้จักเตรียมการสอนเพื่อให้การสอนและการเรียนของนักเรียนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการเอาใจใส่การสอน อบรมความประพฤติและปลูกฝังค่านิยมดีงามให้แก่แก่นักเรียน มีความขยันขันแข็ง มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความศรัทธาต่ออาชีพครู อุทิศตัวเพื่อราชการ มีสุขภาพทางกายและจิตใจที่ดี รู้จักติดต่อกับผู้ปกครอง และพยายามเข้าใจ ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่ายในโรงเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียนและสถาบัน มาปฏิบัติงานตรงตามเวลาที่กำหนด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและวางตัวได้เหมาะสมกับสมณสาธิตและความเป็นครู

9. งานในหน้าที่ครูสอน หมายถึง ภาระงานต่างๆ ที่ต้องทำประจำและภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการสอน เช่น แผนการสอน สื่อหรืออุปกรณ์ เทคนิคการนำเสนอ และการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

10. กิจกรรม หมายถึง การกระทำหรือสิ่งที่ทำ เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในชีวิตประจำวัน กิจกรรมสหพัฒนาการ ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากกิจกรรมการเรียนการสอน อาทิ การจัดทำป้ายนิเทศการ การจัดทำโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผลโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม คือ

ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples) คือ ประชากรทั้งสี่กลุ่มที่นำมาศึกษาโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) รวมทั้งสิ้น 130 คน โดยแบ่งกลุ่มดังนี้

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน

1.2.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

1.2.3 นักเรียน

1.2.4 ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยแบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การแบ่งส่วนแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครูสอน และด้านกิจกรรมที่ทำขณะฝึกสอน ว่ามีผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน

2. อาจารย์พี่เลี้ยง

3. นักเรียน

4. ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 พฤติกรรม หรือกิจกรรมที่ประเมิน

1. ด้านคุณลักษณะความเป็นครู จำนวน 6 ข้อ

2. ด้านงานในหน้าที่ครูสอน จำนวน 6 ข้อ

3. กิจกรรม จำนวน 6 ข้อ

รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

เกณฑ์สำหรับพิจารณาวิเคราะห์แบบสอบถาม ในแบบสอบถามกำหนดให้เลือกตอบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) ให้ค่าน้ำหนักคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	ความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	ความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	ความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	ความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

สำหรับการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.๒๕๔๖:๑๐๐)

1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับ น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับ น้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับ ปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับ มาก
4.50 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากหนังสือ ตำราและเอกสารต่าง ๆ
2. ศึกษาเกณฑ์และวิธีสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าจากเอกสารต่าง ๆ
3. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดขอบข่ายของแบบสอบถามเป็น ๓ ด้านตามนัยแห่งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่กำหนดศึกษา
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้อำนวยการ คือ ผศ.ดร.พระมหาสนอง ปจฺโจปการี ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ ในด้านการวิจัย เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องเที่ยงตรง ครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป
5. เมื่อได้ตรวจดูแบบสอบถามครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. แบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 150 ชุด ได้รับคืนมาจำนวน 130 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติหาค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ 4 กลุ่ม โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป

๕. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ สถิติพื้นฐาน ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ในด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครูสอน และด้านกิจกรรม จากการศึกษาวิจัย พอสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

การวิจัยประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2561 โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการออกฝึกสอนของนิสิตซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า มีผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.61 อาจารย์พี่เลี้ยง ตอบแบบสอบถามจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.46 นักเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 77.69 และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.23

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกิจกรรมที่ประเมิน

กิจกรรมที่ประเมินซึ่งแยกออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านงานในหน้าที่ครู และกิจกรรม พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวมก็อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านงานในหน้าที่ครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จัดทำแผนการสอนตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนดได้ถูกต้อง ยอมรับและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองตามคำแนะนำของผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง ,นักเรียน และใช้เทคนิคหรือนำความรู้จากเหตุการณ์ปัจจุบันมาประยุกต์ใช้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายทำให้นักเรียนไม่เบื่อ และจัดทำปายนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อาจารย์พี่เลี้ยง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่ายในโรงเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียนและสถาบัน มาปฏิบัติงานตรงตามเวลาที่กำหนด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน วางตัวได้เหมาะสมกับสมณสาธิตและความเป็นครู อยู่ในระดับมาก และโดยรวมก็อยู่ในระดับมาก ด้านงานในหน้าที่ครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จัดทำแผนการสอนตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนดได้ถูกต้อง ส่งแผนการสอนให้ตรวจก่อนทำการสอนทุกครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อยอมรับและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองตามคำแนะนำของผู้บริหาร, อาจารย์พี่เลี้ยง, นักเรียน ผลิตสื่อใช้ประกอบแผนการสอนทุกครั้ง ใช้เทคนิคหรือนำความรู้จากเหตุการณ์ปัจจุบันมาประยุกต์ใช้เหมาะสม ประเมินผลการเรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก และโดยรวมก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ด้านกิจกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในการจัด

กิจกรรมได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหาร,อาจารย์พี่เลี้ยงทุกครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก และโดยรวม อยู่ในระดับมาก

นักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่ายในโรงเรียน และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากและโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านงานในหน้าที่ครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและโดยรวมก็อยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสม่ำเสมอ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความรับผิดชอบต่องานที่ทางโรงเรียนมอบหมาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านงานในหน้าที่ครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2561 โดยศึกษาความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต แยกออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ศึกษาคือ คุณลักษณะความเป็นครู งานในหน้าที่ครู และกิจกรรมที่ทำขณะออกฝึกสอน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. ด้านงานในหน้าที่ครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ด้านกิจกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการกำหนดนโยบายและพัฒนาโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานโครงการต่อไป

1. ควรจัดปฐมนิเทศแก่นิสิตที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนส่งออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในการปฐมนิเทศนั้นควรเน้นในเรื่องข้อวัตรปฏิบัติให้มาก

2. ควรจัดประชุมคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ทราบนโยบายในการดำเนินงานและแนวทางในการปฏิบัติ
3. ควรจัดงบประมาณ เพื่อใช้จ่ายในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้เพียงพอ
4. ควรเตรียมนิสิตที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการเตรียมพร้อมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของนิสิตในการปฏิบัติการสอนที่ออกไปฝึกประสบการณ์ทุกครั้ง
2. ควรศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยสงฆ์นครพนมให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งวิทยาลัยสงฆ์และวิทยาเขต

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ ประवालพุกษ์. (2523). **การประเมินโครงการ**. เอกสารทางวิชาการ อันดับ 1, กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- การฝึกหัดครู, กรม.(2521) **โครงการปรับปรุงการเรียนการสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท**. เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 205 หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2521) คณะครุศาสตร์. **ประสบการณ์วิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2524). **หัวใจของการฝึกหัดครู**. กรุงเทพฯ : อักษรวิทยา.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. (2530). **การประเมินผลกระทบของโครงการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เชิญ วีระฉายา. (2522). **การฝึกสอนและนิเทศการสอน**. ฝ่ายผลิตตำราวิทยาลัยครู อุดรดิตต์.
- ธรรมปิฎก,พระ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). **การปฏิรูปการศึกษา:การสร้างสรรคภูมิปัญญา**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ธรรมปิฎก, พระ. (2536). **เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- นิตา ชูโต. (2527). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสารการพิมพ์.
- นิมมวล ทศวัฒน์. (2520). **คู่มือการฝึกสอน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การวิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน,มหาวิทยาลัย. **การฝึกสอนทั่วประเทศ**. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2:9-15; มกราคม 2518.
- เสริมพงษ์ พงพันธ์. (2524). **สรุบบนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ความหวังของผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญฉรา ประไพตระกูล. (2521). **การฝึกสอนและนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกหัดครู**. เอกสารวิชาการบทความสัมมนาทางวิชาการของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 27-29 มิถุนายน 2520,หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ.
- Adam,Horold P. and Frank G. Dickey. (1956). **Basic Principle of student teaching**. New Jersey: American Book.